

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐานของนักศึกษาที่ลงทะเบียน
รหัสวิชา SOC107 ชื่อวิชา จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่
THE EFFECTS OF EXPERIENTIAL ACTIVE LEARNING ON STUDENTS
ENROLLED IN SOC 107: PSYCHOLOGY AND EMPOWERMENT
OF MODERN LEADERSHIP

อารีย์ ขันติธรรมกุล*

Aree Kantitammakool*

สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Institute of General Education, Sripatum University-Chonburi Campus

*Corresponding Author: e-Mail: areekoi2023@gmail.com

(Received: 2026, January 6; Revised: 2026, March 6; Accepted: 2026, March 12)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐานของนักศึกษาที่ลงทะเบียนรหัสวิชา SOC107 ชื่อวิชา จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568 มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน ประชากรเป็นนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาและภาคการศึกษาดังกล่าว จำนวน 513 คน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบใช้ประสบการณ์เป็นฐาน 2) แบบทดสอบการเรียนรู้รายวิชา SOC107 ชื่อวิชา จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ตามวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอล์บส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และสามารถค้นพบศักยภาพเฉพาะบุคคลผ่าน การเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรม ขณะเดียวกันยังช่วยพัฒนาทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง และทักษะการฟังอย่างมีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการ สะท้อนคิดจากการสังเกต ส่งผลโดยตรงต่อความมั่นใจในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบในขั้นตอน การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้พัฒนาวินัยในการดูแลตนเองและสามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมี

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

ประสิทธิภาพในขั้นตอนการทดลองปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารจัดการอารมณ์ การเจริญสติ และการยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของบุคคลผ่านกิจกรรมศิลปะบำบัดและการสร้างสรรค์อัตลักษณ์

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา SOC107 ชื่อวิชา จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดีมาก จำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 71.15 ผลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐานสามารถเสริมสร้างพัฒนาการด้านทักษะการแก้ไขปัญหาและนำไปใช้ในการดำรงชีวิตของผู้เรียนได้เป็นอย่างดียังแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีสมาธิจดจ่อกับการเรียนสูงขึ้นกว่าช่วงก่อนการเรียนด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนระดับดีมากผลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้เชิงรุกสามารถเสริมสร้างพัฒนาการด้าน ความคิดสร้างสรรค์และสมาธิของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

3) ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน พบว่าด้านประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนในภาพรวม นักศึกษามีความคิดเห็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน; จิตวิทยา; การเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to examine the effects of experiential active learning on students enrolled in SOC107: Psychology and Modern Leadership Development during the first semester of the 2025 academic year at Sripatum University, Chonburi Campus; 2) to compare students' pre-test and post-test scores; and 3) to investigate students' opinions toward this learning approach. The population consisted of 513 undergraduate students enrolled in the course. The research instruments included: 1) experiential active learning lesson plans; 2) achievement tests for SOC107; and 3) a questionnaire measuring students' opinions toward the learning approach. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that: 1) the application of Kolb's Experiential Learning Cycle enhanced students' learning engagement and enabled them to discover their individual potential through concrete experience. It also promoted self-awareness and effective listening through reflective observation, leading to improved application of psychological theories and the development of systematic thinking during abstract conceptualization. Furthermore, students demonstrated improved self-discipline and the ability to apply knowledge in real-life situations during active experimentation, particularly in emotional management,

mindfulness, and acceptance of individual differences through art therapy and identity development activities. 2) In terms of learning achievement, the majority of students (365 students, or 71.15%) achieved an excellent level. The results indicate that experiential active learning enhances problem-solving skills, concentration, and the ability to apply knowledge in daily life. 3) Students' opinions toward the experiential active learning approach indicated that the overall teaching effectiveness was rated at a high level.

Keywords: experience active learning; psychology; empowerment of modern leadership

บทนำ

ในบริบทของสังคมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการถ่ายทอดเนื้อหาไปสู่การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะการคิด และคุณลักษณะภายใน โดยเฉพาะทักษะทางอารมณ์และสังคม ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกยุคใหม่ อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยจำนวนไม่น้อยยังคงเน้นการบรรยายเป็นหลัก (lecture-based learning) แม้จะมีความเหมาะสมต่อการอธิบายกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี แต่มีข้อจำกัดในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การตัดสินใจเชิงจริยธรรม และภาวะผู้นำ (ทิตินา แคมมณี, 2560, หน้า 120) แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) จึงได้รับการเสนอให้เป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติ การอภิปราย และการสะท้อนคิด (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2562, หน้า 48) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการในหนังสือ ครูเพื่อศิษย์ สร้างการเรียนรู้สู่ระดับเชื่อมโยง ที่ชี้ว่าการเรียนรู้ที่มีคุณภาพต้องเกิดจากการเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนกับกระบวนการคิดระดับลึก มิใช่เพียงการจดจำข้อมูล (วิจารณ์ พานิช, 2563, หน้า 45-47) ในเชิงทฤษฎี การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอลบ (Kolb, 1984, pp. 38-40) เสนอวงจรการเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ ประสบการณ์รูปธรรม การสะท้อนคิด การสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม และการทดลองปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ความรู้เกิดจากประสบการณ์ตรงและการใคร่ครวญอย่างเป็นระบบ แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจาก ธันยวิช วิเชียรพันธ์ (2566, หน้า 78) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสามารถตอบสนองลีลาการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียนได้ดีกว่าการบรรยายเพียงอย่างเดียว ขณะเดียวกันหนังสือสอนเสวนาสู่การเรียนรู้เชิงรุก เน้นบทบาทของการเสวนา (dialogue) ในการกระตุ้นกระบวนการคิดและการสะท้อนคิดของผู้เรียน โดยชี้ว่า “การพูดคือกระบวนการทางสมอง” และการออกแบบคำถามที่มีคุณภาพสามารถนำไปสู่การเรียนรู้เชิงลึก (วิจารณ์ พานิช, 2564, หน้า 32-34) ส่วนในมิติของความเสมอภาคและความเข้าใจธรรมชาติผู้เรียน หนังสือ สอนเข้ม เพื่อศิษย์ขาดแคลน อธิบายว่าผู้เรียนต้องการแรงจูงใจ การป้อนกลับ และบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยจึงจะพัฒนาศักยภาพได้เต็มที่ (วิจารณ์ พานิช, 2562, หน้า 18-22) แม้งานวิชาการดังกล่าวยืนยันประสิทธิภาพของการเรียนรู้เชิงรุกและการเรียนรู้

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

เชิงประสบการณ์อย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาในบริบทของรายวิชา SOC107 จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ ยังพบช่องว่างขององค์ความรู้ที่สำคัญ ดังนี้ ประการแรก งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในภาพรวมของรายวิชาทั่วไป แต่ยังมีงานศึกษาจำกัดที่วิเคราะห์ผลของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในรายวิชาที่มุ่งพัฒนาความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์และภาวะผู้นำโดยตรงประการที่สอง งานวิจัยจำนวนมากมุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเชิงปริมาณ แต่ยังขาดการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น การรับรู้ และการสะท้อนคิดของผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญต่อรายวิชาด้านจิตวิทยา ประการที่สาม ยังไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ในบริบทของมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี ที่ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในรายวิชา SOC107 โดยตรงจากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่สอนในระดับอุดมศึกษามากกว่า 20 ปี พบว่าการบรรยายเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำที่ต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติ การสะท้อนคิด และการเผชิญสถานการณ์จำลองจริง การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์ทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับความคิดเห็นของนักศึกษา เพื่อเติมเต็มช่องว่างองค์ความรู้ดังกล่าว และเสนอแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชาและบริบทผู้เรียนในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐานของนักศึกษาที่ลงทะเบียนรหัสวิชา SOC107 ชื่อวิชา จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568 มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน

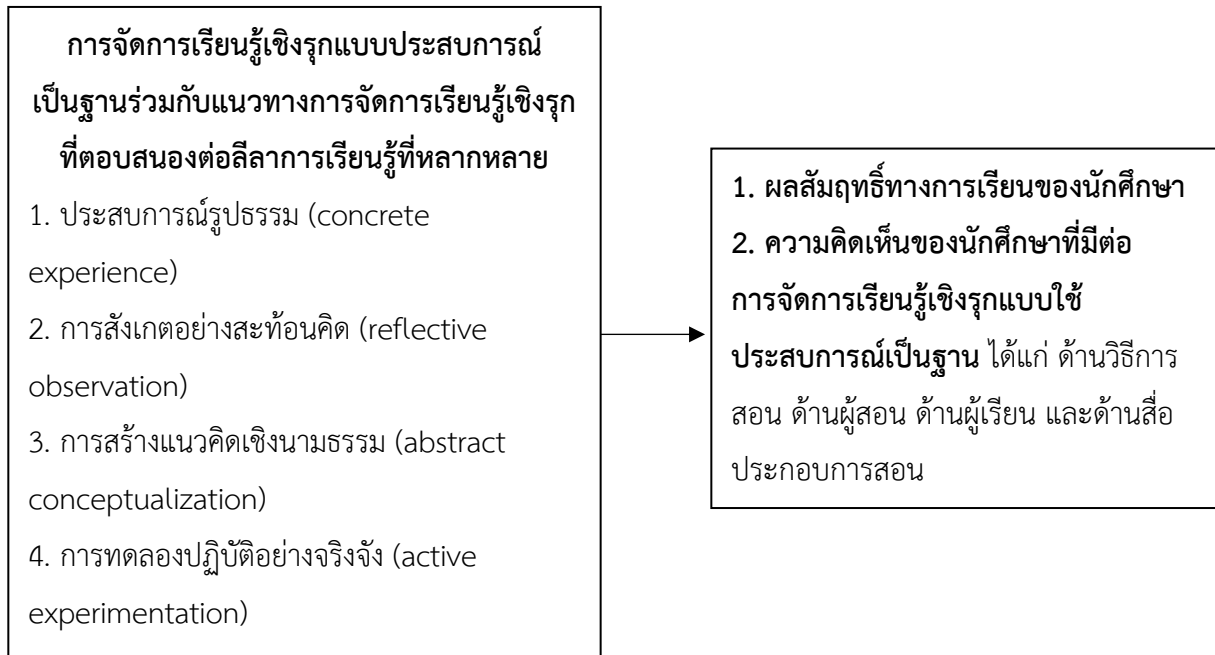
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (1984, pp. 40-42) ร่วมกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ตอบสนองต่อลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดของ ธันยวิช วิเชียรพันธ์ (2566, หน้า 85) เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในรายวิชา SOC107 จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตสำหรับผู้นำยุคใหม่ การวิจัยนี้ประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (1984, pp. 21-25) เป็นกรอบแนวคิดหลัก โดยเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นผ่านวงจร 4 ขั้นตอน ควบคู่กับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการจัดการความเครียด (Stress Management Theory) ของ Lazarus & Folkman (1984, pp. 141-145) เพื่อสร้างทักษะการรับมือกับความเครียด และแนวคิดสภาวะลื่นไหล (flow state) ของ Csikszentmihalyi (1990, pp. 4-6) เพื่อเป็นเป้าหมายในการเลือกกิจกรรมบำบัด

กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (experiential-based active learning process) ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การได้รับประสบการณ์รูปธรรม (Concrete Experience: CE) นักศึกษาเลือกกิจกรรมบำบัดที่สนใจเพื่อสร้างประสบการณ์ตรงตามลีลาการเรียนรู้ (Personalized Learning) ได้แก่ ศิลปะบำบัด, ออกกำลังกาย, สันทนาการและเกม, หรือการตัดต้น เพื่อลดความเครียดและเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเอง

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

2. การสังเกตอย่างสะท้อนคิด (Reflective Observation: RO) นักศึกษาร่วมกลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนความรู้สึกและสะท้อนคิด (Reflection) เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับในพื้นที่ปลอดภัย เพื่อสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ

3. การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization: AC) ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันเชื่อมโยงประสบการณ์กับทฤษฎีการจัดการความเครียด (Lazarus & Folkman, 1984, p. 150) และสภาวะสิ้นไหว (Csikszentmihalyi, 1990, p. 49 และ 62) เพื่อสรุปองค์ความรู้เรื่องพลังสุขภาพจิต

4. การทดลองปฏิบัติอย่างจริงจัง (Active Experimentation: AE) นักศึกษาเขียน "แผนการดูแลใจตนเอง 7 วัน" (personal self-care plan) เพื่อนำเทคนิคที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้จริงและกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของตนเอง

ประชากร เป็นนักศึกษาหลักสูตร 4 ปีที่ลงทะเบียนรหัสวิชา SOC107 ชื่อวิชา จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568 มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด จึงกำหนดตัวอย่างโดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นหน่วยวิเคราะห์ (census) เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำและปราศจากความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556, หน้า 52) ใช้วิธีการคัดเลือกจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้รวมจำนวนทั้งสิ้น 513 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้รหัสวิชา SOC107 ชื่อวิชา จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568 มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ คณะ สาขาวิชาที่เรียน เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบเพียงตัวเลือกเดียว และตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน จำนวน 21 ข้อ ใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต 5 ระดับ (Likert, 1970, p.76) ดังนี้ 5 หมายถึงมากที่สุด 4 หมายถึงมาก 3 หมายถึงปานกลาง 2 หมายถึงน้อย และ 1 หมายถึงน้อยที่สุด การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัยนำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อสอบและแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ และนำไปทดสอบกับนักศึกษา ส่วนแบบสอบถามนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุมและให้คำแนะนำประเด็นคำถามที่ควรปรับปรุงเนื้อหา ภาษาที่นักศึกษาอ่านแล้วเข้าใจได้อย่างง่าย แล้วผู้วิจัยนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 117) พบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1

หลังจากที่เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ดังนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็น ตอนที่ 2 จำนวน 21 ข้อ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่าแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1951, pp. 299-302) เท่ากับ .85 และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำผลคะแนนการตอบถูก 1 และผิด 0 มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และหาค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับโดยใช้สูตร Kuder-Richardson (KR-20) (Kuder & Richardson, 1937, p. 158) พบว่ามีค่า KR-20 เท่ากับ .82

การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม-30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 ดังนี้ 1) ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนและจัดการเรียนการสอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน จำนวน 10 สัปดาห์ เป็นระยะเวลา 20 ชั่วโมง 2) ดำเนินการทดสอบหลังเรียน นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรหัสวิชา SOC107 ชื่อวิชา จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 513 คน และ 3) ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน รูปแบบออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลความคิดเห็นโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121) ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึงระดับความคิดเห็นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึงระดับความคิดเห็นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2.51-3.50 หมายถึงระดับความคิดเห็นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึงระดับความคิดเห็นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย 1.00-1.50 หมายถึงระดับความคิดเห็นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด และผู้สอนได้กำหนดเกณฑ์ผลการประเมินภาพรวมของรหัสวิชา SOC107 ชื่อวิชา จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชา SOC107 ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้โดยอิงเกณฑ์ตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การวัดและประเมินผลในข้อบังคับมหาวิทยาลัยศรีปทุม ว่าด้วยการศึกษาในระดับปริญญาตรี พ.ศ.2566 (มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2566, หน้า 22-24) แบ่งระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับคือ A (excellent) ระดับคะแนน 80-100 B+ (very good) ระดับคะแนน 75-79 B (good) ระดับคะแนน 70-74 C+ (fair good) ระดับคะแนน 65-69 C (fair) ระดับคะแนน 60-64 D+ (poor) ระดับคะแนน 55-59 D (very poor) ระดับคะแนน 50-54 และ F (fail) ระดับคะแนน 0-49 ซึ่งข้อมูลคะแนนเหล่านี้จะนำมาใช้ประเมินผลให้ระดับผลการเรียนด้วยวิธีการอิงเกณฑ์คือ คะแนนผลการเรียนตั้งแต่ 50-100 คะแนนและไม่ผ่านเกณฑ์คือ คะแนนผลการเรียนตั้งแต่ 0-49 คะแนน

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละคณะและสาขาวิชาของนักศึกษาหลักสูตร 4 ปีที่ลงทะเบียน รหัสวิชา SOC107

ชื่อวิชา จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568

คณะ	สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
เทคโนโลยีสารสนเทศ	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	31	6.04
นิติศาสตร์	นิติศาสตร์	70	13.65
นิเทศศาสตร์	การออกแบบสื่อดิจิทัล	57	11.11
บริหารธุรกิจ	การบริหารและการจัดการสมัยใหม่	126	24.56
	การตลาดดิจิทัล	37	7.21
บัญชี	การบัญชี	26	5.07
โลจิสติกส์และซัพพลายเชน	การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน	115	22.42
ศิลปศาสตร์	ภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ	49	9.55
	ภาษาจีนสื่อสารธุรกิจ	2	0.39
รวม		513	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่านักศึกษาหลักสูตร 4 ปีที่ลงทะเบียนรหัสวิชา SOC107 ชื่อวิชา จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568 มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารและการจัดการสมัยใหม่ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 24.56 รองลงมาเป็นนักศึกษาคณะโลจิสติกส์และซัพพลายเชน สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 22.42 และคณะนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 13.65

ตารางที่ 2 ขั้นตอนและผลลัพธ์ที่นักศึกษาได้รับจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน

ขั้นตอน (Kolb's cycle)	ผลลัพธ์ที่นักศึกษาได้รับ
ขั้นตอนที่ 1 การได้รับประสบการณ์รูปธรรม	ความสนุกในการเรียนรู้, การค้นพบความถนัดของตนเอง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขั้นตอน (Kolb's cycle)	ผลลัพธ์ที่นักศึกษาได้รับ
ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนคิดจากการสังเกต	การรู้จักตนเอง (self-awareness), ทักษะการฟังผู้อื่น
ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม	ความแม่นยำในทฤษฎีจิตวิทยา, การคิดเชิงระบบ
ขั้นตอนที่ 4 การทดลองปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่	วินัยในการดูแลตนเอง, การนำความรู้ไปใช้จริง

ภาพที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน บทเรียน เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์

ภาพที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน บทเรียน เรื่อง ปัญหาสุขภาพจิต

ภาพที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐานบทเรียน เรื่อง ตัวตนและบุคลิกภาพ

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคะแนนก่อน-หลังเรียน

ระดับคะแนน	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	จำนวน	ร้อยละ	ผลประเมิน	จำนวน	ร้อยละ	ผลประเมิน
A (80-100)	12	2.34	ผ่านเกณฑ์	365	71.15	ผ่านเกณฑ์
B+ (75-79)	28	5.46	ผ่านเกณฑ์	48	9.36	ผ่านเกณฑ์
B (70-74)	45	8.77	ผ่านเกณฑ์	28	5.46	ผ่านเกณฑ์
C+ (65-69)	82	15.98	ผ่านเกณฑ์	16	3.12	ผ่านเกณฑ์
C (60-64)	156	30.41	ผ่านเกณฑ์	13	2.53	ผ่านเกณฑ์
D+ (55-59)	98	19.1	ผ่านเกณฑ์	16	3.12	ผ่านเกณฑ์
D (50-54)	65	12.67	ผ่านเกณฑ์	11	2.14	ผ่านเกณฑ์
F (0-49)	27	5.26	ไม่ผ่านเกณฑ์	16	3.12	ไม่ผ่านเกณฑ์
รวม	513	100.00		513	100.00	

จากตารางที่ 3 การแจกแจงคะแนนก่อน-หลังเรียน พบว่าก่อนเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 60-64 คะแนน จำนวน 156 คน ร้อยละ 30.41 หลังเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่มุ่งไปอยู่ในช่วง 80-100 คะแนน จำนวน 365 คน ร้อยละ 71.15 แสดงให้เห็นว่าคะแนนมีการพัฒนาสูงขึ้นอย่างชัดเจน

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แบบประสบการณ์เป็นฐาน จำแนกเป็นรายด้านและรายข้อ

รายการ	μ	σ	แปลผล
1. ด้านวิธีการสอน	4.49	0.80	มาก
1.1 เป็นการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศยืดหยุ่น ผู้เรียนมีอิสระในการคิด	4.51	0.82	มากที่สุด
1.2 เป็นการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมมีการลงมือปฏิบัติ	4.50	0.80	มาก
1.3 เป็นการเรียนรู้ที่มอบหมายให้ผู้เรียนได้มีการศึกษา ค้นคว้า	4.50	0.77	มาก
หาคำตอบด้วยตนเอง			

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	μ	σ	แปลผล
1.4 เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	4.49	0.80	มาก
1.5 เป็นการเรียนรู้ที่มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ได้จำกัดอยู่แต่ภายในห้องเรียน	4.47	0.81	มาก
1.6 เป็นการเรียนรู้ที่มอบหมายภารกิจให้ ทั้งแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์	4.47	0.81	มาก
2. ด้านผู้สอน	4.48	0.80	มาก
2.1 ผู้สอนแจ้งผลประเมิน และแจ้งที่มาของผลประเมินนั้น ๆ	4.51	0.78	มากที่สุด
2.2 ผู้สอนกระตุ้นชวนให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย อยากหาคำตอบ	4.46	0.81	มาก
2.3 ผู้สอนมีกระบวนการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน	4.48	0.81	มาก
2.4 ผู้สอนมีบุคลิกภาพเปิด รับฟังความคิดเห็น	4.49	0.82	มาก
2.5 ผู้สอนเป็นโค้ช แนะนำ ให้คำปรึกษา ระหว่างการเรียนรู้หรือระหว่างการทำงาน	4.49	0.79	มาก
2.6 ผู้สอนชี้แจงเกณฑ์การประเมินก่อน และประเมินได้ตามเกณฑ์ที่ชี้แจง	4.49	0.78	มาก
3. ด้านผู้เรียน	4.50	0.80	มาก
3.1 นักศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	4.51	0.80	มากที่สุด
3.2 นักศึกษามีส่วนร่วมทุกกิจกรรมของการเรียน	4.50	0.80	มาก
3.3 นักศึกษามีโอกาสได้ดูแลและกำกับตนเองระหว่างการเรียน หรือการทำงาน	4.50	0.78	มาก
3.4 นักศึกษาเข้าใจถึงกระบวนการแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมหรือภารกิจที่ได้รับทุกกิจกรรม	4.49	0.80	มาก
4. ด้านสื่อประกอบการสอน	4.49	0.80	มาก
4.1 อาจารย์ใช้ e-Student, Spuc-LTAS ,e-Library ประกอบการสอน	4.51	0.77	มากที่สุด
4.2 อาจารย์แนะนำหนังสือ แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อให้ศึกษาด้วยตนเอง	4.50	0.79	มาก
4.3 อาจารย์ใช้ e-mail และ Social Media ประกอบการสอน	4.50	0.79	มาก

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	μ	σ	แปลผล
4.4 อาจารย์ใช้สื่อออนไลน์อื่น ๆ เช่น Website ,YouTube ประกอบการสอน	4.47	0.81	มาก
4.5 อาจารย์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ประกอบการสอน	4.46	0.83	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.49	0.80	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน ในภาพรวมพิจารณาเป็นรายด้านมีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน ($\mu=4.49, \sigma=0.80$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านผู้เรียน ($\mu=4.50, \sigma=0.80$) รองลงมาด้านวิธีการสอนและด้านสื่อประกอบการสอน ($\mu=4.49, \sigma=0.80$) และด้านผู้สอน ($\mu=4.48, \sigma=0.80$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชา SOC107 จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ ส่วนใหญ่มีผลการเรียนระดับ A ถึงร้อยละ 71.15 ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับก่อนเรียน ผลลัพธ์อันน่าประทับใจนี้สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐาน (Experience-Based Active Learning) คือกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนก้าวข้ามการจำแบบนกแก้วนกขุนทองไปสู่การเข้าใจแก่นแท้ของจิตวิทยาและการเป็นผู้นำ สอดคล้องกับแนวคิดคลาสสิกของ Kolb (1984, pp. 38-40) ที่ว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงช่วยเปลี่ยนผ่านข้อมูลนามธรรมให้กลายเป็นการสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ความสำเร็จนี้สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (personalized learning) โดย Pane, Steiner, Baird & Hamilton (2015, pp. 2-4) พบว่าการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมตามความสนใจและสอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้ (learning styles) ที่แตกต่างกัน ช่วยลดช่องว่างทางการศึกษาและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ แนวทางการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคลยังทำหน้าที่เป็นกลไกในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่น โดยเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อออกแบบเส้นทางการเรียนรู้ (learning pathways) ที่เหมาะสมที่สุด กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถกำกับตนเอง (self-regulated learning) และสร้างความหมายจากสิ่งที่เรียนผ่านประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ส่งผลให้เกิดความผูกพันกับการเรียนรู้เชิงลึก (deep learning) มากกว่าการท่องจำในรูปแบบเดิม การจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้จึงไม่เพียงแต่เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ยังเป็น

การสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาสมัยใหม่ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ ธันยวิช วิเชียรพันธ์ (2566, หน้า 85-87) ที่ระบุว่าการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายถึง 18 รูปแบบ สามารถตอบสนองต่อลีลาการเรียนรู้ (learning styles) ที่แตกต่างกันของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการช่วยให้ผู้เรียนทุกกลุ่มเข้าถึงประสบการณ์การเรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง นอกจากนี้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ สภาวะสั่นไหว (flow state) ตามแนวคิดของ Csikszentmihalyi (1990, pp. 74-76) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อความท้าทายของกิจกรรมสมดุลกับทักษะของผู้เรียน ยังส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นอย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการยืนยันเพิ่มเติมจาก Shernoff, Csikszentmihalyi, Shneider & Shernoff (2003, pp. 160-161) ที่กล่าวว่าสภาวะสั่นไหวในบริบททางการศึกษาเป็นทรัพยากรสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยระบุว่าเมื่อผู้เรียนเผชิญกับกิจกรรมที่มีความท้าทายเหมาะสมกับระดับทักษะ (challenge-skill balance) จะเกิดสมาธิที่จดจ่อและความเพลิดเพลิน ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ

จากประสบการณ์การสอนกว่า 20 ปี ผู้วิจัยพบว่ากระบวนการสะท้อนคิด (reflective observation) หลังการทำกิจกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่ง วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562, หน้า 48-50) ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการนี้ช่วยพัฒนาคุณภาพทางอารมณ์และทักษะการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้อย่างดีเยี่ยมผ่านการถอดบทเรียนที่เน้นการเรียนรู้จากความสำเร็จและข้อผิดพลาด ในขณะที่งานวิจัยต่างประเทศของ Prince (2004, pp. 225-227) ยืนยันว่าการเรียนรู้เชิงรุกมีผลโดยตรงต่อการคงอยู่ของความรู้ (knowledge retention) และการพัฒนาทักษะทางสังคม (social skills) เป็นหัวใจสำคัญของภาวะผู้นำยุคใหม่ และสอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่ง Wentzel (1998, pp. 204-206) พบว่าการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากทั้งครูและกลุ่มเพื่อน ทั้งในด้านการยอมรับและการสนับสนุนด้านอารมณ์ในชั้นเรียนเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่เกื้อหนุนให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ พฤติกรรมการเรียนรู้เชิงบวก และนำไปสู่ความสำเร็จทางการเรียนในที่สุด"

จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ลงทะเบียนรหัสวิชา SOC107 จิตวิทยาและการเสริมสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่ สามารถอภิปรายประเด็นความเหมาะสมและความยากง่ายของเครื่องมือวิจัยได้ว่าแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้วัดผลหลังเรียนมีความเหมาะสมและท้าทายเพียงพอที่จะวัดทักษะระดับสูงได้จริง ไม่ใช่เพียงการทดสอบความจำ ข้อสอบถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกับกิจกรรมการทดลองปฏิบัติอย่างจริงจัง ในขั้นตอนที่ 4 ของวงจรเรียนรู้ ซึ่งกระตุ้นให้นักศึกษานำความรู้ทางจิตวิทยาไปประยุกต์ใช้ในการเขียน "แผนการดูแลใจตนเอง 7 วัน" ดังนั้นคะแนนสอบหลังเรียนที่เพิ่มสูงขึ้นจึงสะท้อนถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ความรู้เพื่อนำไปแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความเห็นของผู้เรียนในด้านวิธีการสอนที่พบว่า มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้า และหาคำตอบด้วยตนเองอยู่ในระดับมาก ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยประเด็นการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว สอดคล้องกับ อลงกรณ์ เกิดเนตร และสมยศ เผือกจันทิก (2564, หน้า

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

11-13) ที่ยืนยันถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติ โดยพบว่าช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดี และมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญซึ่งการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้มุ่งเน้นการใช้เครื่องมือวัดผลที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงหรือประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูงและความเข้าใจเชิงลึกในการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อวางแผนการสอน มากกว่าการทดสอบความจำตามทฤษฎีเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับผลการประเมินความพึงพอใจในด้านการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติที่ปรากฏในระดับมากที่สุด และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ที่มุ่งเน้นการสร้างสมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงในด้านความพึงพอใจที่อยู่ในระดับสูง ($\mu=4.49, \sigma=0.80$) สะท้อนให้เห็นว่าบทบาทอาจารย์ผู้สอนที่เปลี่ยนจาก "ผู้บรรยาย" เป็น "ผู้อำนวยความสะดวก" (facilitator) เป็นปัจจัยบวกที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Hattie (2009, pp. 115-117) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเกิดจากการที่ครูและนักศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมกันผ่านกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง (learning by doing) ตามแนวคิดของ Dewey (1938, pp. 20-22) ดังนั้นการนำภูมิปัญญาไทยอย่างฤษีติดตนมาบูรณาการเข้ากับศิลปะบำบัดและเกมสันทนาการ จึงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างพลังสุขภาพจิต และเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันได้อย่างเป็นรูปธรรม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561, หน้า 112)

การวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหานักศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ แม้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง แต่ยังมีกลุ่มนักศึกษาที่ได้รับผลการเรียนในระดับไม่ผ่านเกณฑ์ (F) หรือระดับต่ำ (D) ผู้วิจัยพบว่าสาเหตุหลักมาจาก "ความไม่คุ้นชินต่อการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง" และ "ทักษะการสะท้อนคิดที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา" สอดคล้องกับ ธัญวิช วิเชียรพันธ์ (2566, หน้า 81) ที่ระบุว่านักศึกษามีลีลาการเรียนรู้แบบเน้นการรับฟัง (assimilator) แต่อยู่ในขั้นเริ่มต้น อาจมีความวิตกกังวลเมื่อต้องลงมือปฏิบัติกิจกรรมเชิงรุกด้วยตนเองโดยไม่มีกรอบทฤษฎีนำทางที่ชัดเจนในช่วงแรก แนวทางแก้ไข ผู้วิจัยเสนอให้ระบบ "เพื่อนคู่คิด (buddy system)" และการใช้ "เครื่องมือช่วยเหลือเชิงภาพ (scaffolding tools)" เช่น แผ่นผังความคิด (mind mapping) มาช่วยเหลือนักศึกษากลุ่มนี้ในช่วงขั้นตอนการสะท้อนคิด และการสรุปแนวคิดเพื่อลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำในการสร้างความรู้ (ทิศนา แคมมณี, 2560, หน้า 129)

การเชื่อมโยงทักษะสู่รายวิชาอื่นและการประยุกต์ใช้ในอนาคตทักษะสำคัญที่นักศึกษาได้รับจากการเรียนรายวิชานี้คือ "พลังปรับตัวและรับมือวิกฤต (resilience)" และ "ภาวะผู้นำเชิงจิตวิทยา" ซึ่งสามารถนำไปบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ได้ดังนี้ 1) กลุ่มวิชาทักษะทางวิชาชีพ นักศึกษาสามารถนำทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (active experimentation) ไปใช้ในวิชาโครงการหรือวิชาสัมมนา ซึ่งต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมภายใต้สภาวะกดดัน (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2562, หน้า 52) 2) กลุ่มวิชาการสื่อสาร ทักษะจากการทำกิจกรรมสะท้อนคิด ช่วยให้นักศึกษาพัฒนาการฟังอย่างตั้งใจ ทำให้สามารถสื่อสารในการนำเสนอผลงาน

หรือการเจรจาต่อรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561, หน้า 114) 3) การจัดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ ทฤษฎี สภาวะลื่นไหล (flow state) ตามแนวคิดของ Csikszentmihalyi (1990, p. 75) สามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกสาขาวิชา โดยนักศึกษาจะรู้จักวิธีการจัดลำดับความสำคัญของงาน และสร้างสมาธิในการทำงานที่ซับซ้อน เช่น การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือการออกแบบสถาปัตยกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. สถาบันการศึกษาและผู้สอนควรนำรูปแบบการจัดสถานีเรียนรู้ (learning stations) มาปรับใช้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกกิจกรรมตามลีลาการเรียนรู้ (learning styles) ของตนเอง ซึ่งจะช่วยลดแรงต้านในการเรียนรู้และส่งเสริมให้เกิดสมาธิจดจ่อ (flow state) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. อาจารย์ควรให้ความสำคัญกับขั้นตอน reflective observation มากกว่าเพียงการดำเนินกิจกรรมให้ครบถ้วน โดยใช้ชุดคำถามกระตุ้นความคิด (scaffolding questions) เพื่อให้นักศึกษาเชื่อมโยงประสบการณ์เข้ากับทฤษฎีจิตวิทยาได้อย่างเป็นรูปธรรม
3. ควรส่งเสริมให้นักศึกษานำ "แผนการดูแลใจตนเอง 7 วัน" ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาปฏิบัติการอื่น ๆ หรือการฝึกงานในอนาคต เพื่อสร้างผู้นำยุคใหม่ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และมีความยืดหยุ่นทางจิตใจ (resilience) พร้อมรับมือกับสภาวะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยขัดขวางการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียนกลุ่มเสี่ยง หรือการเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบประสบการณ์เป็นฐานผ่านระบบอัจฉริยะ (AI-enhanced) หรือการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบห้องเรียนกลับด้าน (flipped classroom) โดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการสร้างสื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์เพื่อเพิ่มแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาศึกษาทั่วไป

บรรณานุกรม

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: พี บาลานซ์ ดีไซน์ แอนด์ ปริ้นติ้ง.
- ทศนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญวิช วิเชียรพันธ์. (2566). การเปรียบเทียบผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 18 วิธีเพื่อวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาตามแนวคิดของคอล์บ. *วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี*, 9(2), หน้า 77-90. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ISCJ/article/view/263938>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มหาวิทยาลัยศรีปทุม. (2566). *ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศรีปทุม ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2566*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วิจารณ์ พานิช. (2562). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2563). *การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิไทยสถาบันการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- วิจารณ์ พานิช. (2564). *การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิไทยสถาบันการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา. (2562). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลงกรณ์ เกิดเนตร และ สมยศ เผือกจันทิก. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติเพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 รายวิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน. *วารสารครุศาสตร์*, 49(2), หน้า 1-15. <https://doi.org/10.58837/CHULA.EDUCU.49.2.11>
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), pp. 297–334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>
- Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience*. New York: Harper & Row.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. New York: Collier Books.
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. London, UK: Routledge.
- Kolb, D.A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kuder, G.F., & Richardson, M.W. (1937). The theory of the estimation of test reliability. *Psychometrika*, 2(3), pp. 151-160. <https://doi.org/10.1007/BF02288391>
- Lazarus, R.S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York: Springer.

- Likert, R. (1970). A technique for the measurement of attitudes. In G. F. Summers (Ed.), *Attitude measurement* (pp. 149-158). Chicago: Rand McNally.
- Pane, J.F., Steiner, E.D., Baird, M.D., & Hamilton, L.S. (2015, November 10). *Continued progress: Promising evidence on personalized learning*. RAND Corporation. <https://doi.org/10.7249/RR1365>
- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), pp. 223–231. <https://doi.org/10.1002/j.2168-9830.2004.tb00809.x>
- Shernoff, D.J., Csikszentmihalyi, M., Shneider, B., & Shernoff, E.S. (2003). Student engagement in high school classrooms from the perspective of flow theory. *School Psychology Quarterly*, 18(2), pp. 158-176. <https://doi.org/10.1521/scpq.18.2.158.21860>
- Wentzel, K. R. (1998). Social relationships and motivation in middle school: The role of parents, teachers, and peers. *Journal of Educational Psychology*, 90(2), pp. 202–209. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.90.2.202>